

YOSHILAR OVOZI

ТАШРИФ ДОИРАСИДА ЭРИШИЛГАН КЕЛИШУВЛАР ИККИ МАМЛАКАТ МАНФААТЛАРИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Сўнгги йилларда мамлакатимизда амалга оширилган самарали ташкилотий сиёсат натижасида Ўзбекистоннинг халқаро нуфузи юксалиб, барча давлатлар билан муносабатлари янада мустаҳкамланмоқда. Бу Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Бирлашган Араб Амирикларига расмий ташрифи давомида яна бир бор ўз тасдиғини топди.

Давлатнинг давлат, халқаро майдондаги ўрни унинг ҳудуди ва нуфуси билан ўлчанмайди. Мамлакат доирасидаги иқтисодий қудрати билан ҳам дунёга таратиш мумкин. Биргина Сингапур мисолида бу фикрнинг яққол тасдиғини кўрамиз, лекин Бирлашган Араб Амирикларига ҳам ана шундай асосли фикрнинг ёрқин мисоли бўла олади.

Дубай амирлиги мисолида оладиган бўлсак, у ҳам қисқа муддатда Сингапур каби дунёнинг молиявий, инвестициявий ва бизнес марказига айланди. Ҳеч бир мамлакатда "Ferrari" русумли автомобиль киши бошига ҳисоблаганда амирликка тенг келолмайди. Ёки бир кунда қабул қиладиган самолёт ва йўловчилар сонига кўра дунёда Дубай аэропортига тенг келадигани кам. Сайёҳлар энг кўп боришни орзу қиладиган жойлардан бири ҳам ана шу амирликдир. Шахсий бизнесини омончи бўлганлар Дубайга борса, истаган миқдорда ўз манфаатига мос кредит олиши, инвестиция киритишга бўлганлар бу ерга ҳеч қандай ҳавотирсиз кириб келиши мумкин. Биргина "Бурж Халифа" минорасининг ўзи қанча гапдан дарак беради.

Абу-Даби деганда фақат Амириклар пойтахти эмас, балки араб дунёсида жуда катта нуфузга эга, ўзига хос маданият, спорт ва бизнес маркази назарда тутилади. Бу гўзал шаҳар ўзининг меҳмондўстлиги, бетақор меъморий сиймга эга иншоотлари, саҳрода жойлашганига қарамадан доим яшиллик барқ уриб, тоза ва намхуш ҳаво эсиб турадиган иқлими билан танилган.

Ўзбекистон билан Бирлашган Араб Амирикларини кўп асрлик тарихий-маданий, иқтисодий ришталар боғлаб туради. Мустақиллик йилларида икки мамлакат муносабатлари катор соҳаларда жадал ривожланди.

Кейинги йилларда мамлакатларимиз ўртасидаги икки томонлама муносабатлар сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. Жумладан, ушбу мамлакат делегацияларининг ташрифлари чоғида Амириклар инвесторларини истикболли лойиҳаларга кенг жалб этиш, нефть-газ, қимё, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, логистика, туризм, шаҳарсозлик ва бошқа соҳаларда ўзаро манфаатли лойиҳаларни амалга ошириш бўйича самарали музокаралар олиб борилади.

Президентимизнинг Бирлашган Араб Амирикларига расмий ташрифи ўзаро муносабатларни янги босқичга кўтарганига хизмат қилади.

Давлатимиз раҳбари ташриф доирасида 25 март куни Абу-Даби шаҳридаги шайх Зайд бин Султон Ол Наҳён макбараси ва масжидини зىёрат қилди, "Вохат ал-Карома" ёлорлиғига гулчамбар қўйди.

(Давоми 2-саҳифада)

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

МУЛОҚОТДАН КЎНГИЛ ТЎҚ

Р.НАЗАРМАНОВ

Давлат бошқаруви академияси тақлифига кўра ёшлар сиёсати ва таълим соҳасида ўзаро тажриба алмашиш мақсадида юртимизга Россия Федерацияси Президенти ҳузуридаги Россия халқ хўжалиги ва давлат хизмати академияси филиали — Сибирь бошқаруви институти делегация-

си келди. Кунни кеча делегация аъзолари Давлат бошқаруви академияси қошидаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истикболли кадрларни тайёрлаш институтида ташкил этилган давра суҳбатига қатнашди.

Мулоқот чоғида меҳмонларга Ўзбеки-

тонда амалга оширилган ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий йўналишлари, Ёшлар иттифокнинг фаолияти ва тизимдаги етакчилар платформаси, шунингдек, "Yoshlar — kelajagimiz" жамғармаси ҳусусида батафсил маълумот берилди.

Таъкидланганидек, бугун республика-мизда ёшлар масаласи устувор аҳамиятга эга. Давлат органлари ҳамда фуқаролик жамияти институтларининг ижтимоий шериклигига асосланган тараққиёт стратегияси ёшлар ҳуқуқ ва манфаатларини қўллаб-қувватлашга қаратилганлиги. Ўғил-қизларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, орзу-истакларини рўёбга чиқариш юзасидан амалга оширилган ислохотлар замирида мамлакат келажагини порлоқ этишдек олижаноб мақсад ётибди. Бундай иштиш эса, сўзсиз, ёшларда ишжозат уйғотиб, масъулиятини оширмоқда.

— Ёшлар — етакчи куч, — дея таъкидлади Сибирь бошқаруви институти мутахассиси Валентина Пель. — Буни яхши тушунишимиз ҳамда таълим-тарбияга жиддий эътибор қаратишимиз керак. Ўйлайманки, Ўзбекистонлик ҳамкасбларимиз билан бу борада ишончли ва истикболли ҳамкорлик қила оламиз.

Давра суҳбати давомида ёшлар учун янги иш ўринларини яратиш, уларни тadbirkorликка жалб этишга доир фикр-мулоҳазалар билдирилди. Бир қанча тақлифлар маъқулланди.

Маъмура ХЎЖАҚУЛОВА

YUKSALISH

БИР-БИРИДАН ЎЗАР АЁЛЛАР

Яқин истиқболда Марказий Осиё аёлларининг илм-фан ва технологиялардаги ўрни қандай бўлади? Савол бироз мураккаб, шундай эмасми? Ахир, биз нозик ҳилқат вакилларини бу икки соҳада етакчи сифатида кўришга одатланмаганмиз-ку.

Бирок дунё жуда тез ўзгармоқда. Шунга яраша анъанавий тасавурларни ҳам қайта кўриб чиқишга тўғри келяпти. Масалан, тўрт-беш йил аввал минтақамизда-

ги илгор аёллар бирлашиб, бутун бошли "Фан ва технологиялар ҳафталиги"ни ўтказиши мумкинлигини ким ўйлабди, дейсиз.

Мана, ўша кунлар етиб келди. Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланиш вазирлиги ҳамда Ёшлар иттифоқи ташаббуси билан "TechWomen" халқаро дастури доирасида илк бор амалга оширилган мазкур лойиҳада АҚШ, Буюк Британия ва қўшни республикалардан бир қатор IT-компаниялар вакиллари, ҳусусий инвесторлар, олим тадқиқотчилар иштирок этмоқда.

Марказий Осиё аёлларининг илмий ва технологик салоҳиятига баҳо бериш, улар билан ўзаро фикр ҳамда тажриба алмашиш мақсадида ҳафталикка Қўшма Штатлардаги йирик илмий-ишбилармонлик маркази — Кремний водийсидан ҳам 20 нафар эксперт аёл (аксарияти "Google", "Apple", "Amazon", "Mozilla" каби бренд компанияларда юқори лавозимларда фаолият кўрсатмоқда) тақлиф қилингани, айниқса, эътиборли жиҳат. Улар Ўзбекистонга келган кунлик кизларимизнинг илмсевар ва интилувчанлигини эътироф этди.

(Давоми 2-саҳифада)

NIQOH

МАЪНАВИЯТ НАДУР?!

Шаҳардан ўттиз-қирқ чакрим олисдаги музофотга кетмоқчи бўлган йўловчилар микроавтобус келишини кутиб турарди. Улар номига бекаат деб аталувчи жойда йўлнинг қатнов қисмига чикиб, олисга кўз тикади. Машиналар оқими уларни "айланиб" ўтар экан, устима-уст сигнал чалади. Сал нарида турган такси ҳайдовчиси борар манзилни айтиб йўловчи чакради. Бекаатга келганидан бўён қўлидаги гўдакни юпата олмай хуноби чиққан аёл такси ҳайдовчисидаги манзилга қанча пулга элтиб қўйишини сўради. Унинг жавобидан сўнг: "Инсофингиз борми? Беш минг сўм кўчада қолганими? Бугун тўрт минг сўмдан келгандик", — деди.

Ҳайдовчи эса, бамайлихотир сиратини нарига улоқтирди:

— Келиш билан кетишнинг фарқи бор. Қолаверса, сизни машинага чиқарсам, бошқа йўловчи олишим ҳам қийин бўлади, — деди йиллаётган болага ишора қилиб. Шу пайт биз кутган микроавтобус бекаатга келиб тўхтади. Ўттиз-ўттиз беш чоғли одам бирданига уловнинг эшигига ёпишди. Ур-йикит қилиб чиқиб олган ўн беш нафар йўловчи энгил нафас олди. Бошқалар навбатдаги уловни кутишга мажбур бўлди.

Микроавтобус келган томонига қараб йўлни ўнглаб экан, бекаатда боғи аёлга такси ҳайдовчиси биз ўтирган уловни қўли билан кўрсатиб нимадир дейётган экан. Аёл эса, ҳамон гўдагини юпатаиб баробарида ҳайдовчидан муруват ку-таётгандек умидвор боқиб турарди. Маълум сонияларда нигоҳим тушган бу ҳолатдан англадимки, ҳайдовчи бекорга 5 минг сўм сўрамаётганини исботлаганидан мамнун, аёл эса, эҳтимол, сўнгги чақасини ҳисоблаб, уйғача етиб олиш илмида ялиниб-ёлвораётганди. Шоша-пиша атрофга қарадим. Орқа ўриндаги икки нафар талаба кизни ҳисобга олмаганди, микроавтобус йигитлар билан

тўла эди ва буни табиий деб қабул қилдим. Негаки, бундай ур-йикитда фақат уларнинг қўли баланд келади-да!

Ёнма-ён ўтирган йигитларнинг гапи ҳаёлимни бўлди. Улардан бири онасини дўппослаб ўлдирган кимса ҳақида гапирарди. Ҳамроҳи эса: "Қўшни маҳалладан эканми? Ким у? Танир эдингизми?" — деди.

— Ҳа, ҳар кун бозорда юрарди, — деди уни таниганидан фахрлангандек кўтаринки оҳангда. — Онаси у-бу нарсга сотиб кун кўрарди... Улар суҳбатлашгани-ю, кўз олдимга боласини юпата олмай, хуноби чиқётган аёл келди. Ох, унинг кўзлари... Ялнчок нигоҳ ила такси ҳайдовчисига қараб турганини кўрсангиз эди! Бу ҳақда ўйлаганим сари юрагим номсиз оғриқдан қумдай уваланиб кетди. Ҳаёлимдан микроавтобус вақтида етиб келса бечора аёл бунчалик қийналмасди, деган ўй ўтди. Сўнг, нахотки, шунча йигитлар биронтанамиз унга ўрнимизни бўлашти бермадик, деган савол қийнай бошлади.

Дарҳақиқат, нега шундайми?! Оғир давларда, қимгадир нафимиз тегиши мумкин бўлганда нега фақат ўзимизни ўйлаймиз?! Ўзимизни бошқаларга ибрат бўлади-гандек тутамиз-у, аммо мана бундай вазиятда оломон қони кўпирганини сезмай ҳам қоламиз. Нега?!

Иккинчи жаҳон уруши, очарчилик даврида яшаганлар қандай қилиб бошқаларга ёрдам беришга ўзида куч ва матонат топган?.. Саволларнинг адоғи кўринмайди. Аммо ҳеч бирига тайинли жавоб йўқ! Шу пайт қишлоқдаги маъракалардан бирида бўлган гурунг ёдимга тушди.

— Илгари боболар Дажжол ҳақида гапириб беради, — дейди Абдулла амаки даврадагиларга қараб. — Бир кўзли Дажжол чиққан-да одамларнинг ақл-хушини ўтир-лаб, ортидан етаклаб кетаркан. Унга эргашганлар ўзини ҳам эсдан чиқараркан. Иймони бутун инсон ҳам унинг хийласига алданиб қолиши ҳеч гап эмас. Ана шу бир кўзли Дажжол — мана!

Абдулла амаки қўлидаги смартфонни ўртага ташлайди. Даврадагилардан қимдир истеҳзо билан

жилмайдди. Бошқаси унинг гапини маъқуллаб, бош чайкайдди. Энди гурунг телефон, интернет ва улар сабаб рўй бераётган ёвузликлар ҳақида кетди. Гап орасида Зокир писмик Абдулла амакини саволга тутти:

— Абдулла ака, шу "Дажжол" билан сиз ҳам яхшигина гурунглашиб турасиз-а? — дейди ўртада турган смартфонга ишора қилиб.

— Мен телефонда вақтимни беҳуда кетказмайман, — дейди Абдулла амаки гап тағидидаги нимқосани илғаб. — Узоқ шаҳардаги ўғил, набираларим билан гапашаман... Телефонини ҳамма ишлатиши мумкин. Гап одамнинг ўзида!

Абдулла амаки ҳақ! Ҳамма гап ўзимизда. Лекин бизга нима бўляпти?! Мана, ён-атрофимизда йигитларнинг деврида барчаси университет талабаси ёки шаҳардаги бирон идоранинг ишончли ходими. Кўча-кўйда, маҳаллада одамлар фарзандига уларни намуна қилиб кўрсатса ҳам ажабмас. Ахир, улар ўқийди, бир ишнинг бошини тутган. Улар-ку майли, ўзим-чи?!

— Онасини нима учун урган? — дейди боғи йўловчи ҳамон йўловшини саволга тутти.

— У бозорга келиб, онасидан пул олиб, тўғри "Шаробсавдо"га борарди. Ичкиликка муккасидан кетган. Ёлғиз она боланинг кўнглига қараб... Ўша кунни онаси пул йўқ, дегани учун...

Тагин аҳволимиз кўз олдимга келди. Халқимизда боланинг бегонаси бўлмайди, деган гап бор. Оналарнинг-чи?! Онанинг бегонаси бўладими? Бекаатдаги аёл кимнинг онаси?! Ўзи истаганча нарх қўядиган такси ҳайдовчисинингми, мен қатори микроавтобусга чикиб олган "Ўқимини!" йигитларинингми?! Кимнинг?!

Шулар ҳақида ўйлаб, яна Абдулла амакининг Дажжол ҳақидаги гурунги ва: "Гап одамнинг ўзида!" деган хитобини эсладим. Кейин беҳиёр ўЗЛИК ҳақида ўйлаб бошлайман. Бу ўйларнинг бари-га биргина савол нукта қўяди ва айна дамда ҳаммасини қайтадан бошлайди: "Маънавият надур?!"...

Боборашан ҒОЗИДИНОВ

МАШҲУР ДИЗАЙНЕРЛАР ЎЗБЕКИСТОНДА!

Ёшлар пресс-клубида "Uzbekistan fashion week" халқаро мода ҳафталигига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Унда Бирлашган Араб Амирикларига, Италия, Франция, Россия, Қозғистон ва Тожикистон каби мамлакатларнинг машҳур дизайнерлари, Ёшлар иттифоқи қошидаги "Ёш дизайнерлар кенгаши" вакиллари ҳамда журналистлар иштирок этди.

Анжуманда "Ikot Day: "Uzbekistan fashion week — 2019" нинг махсус дизайнерлари билан учрашува, ёш дизайнерлар либослари кўргазмаси, юртимиздаги мода уйларига саёҳат ҳамда "Ikot" адрес матоси тўпламлари намоиши ўтказилиши таъкидланди.

Шунингдек, ҳафталик давомида "Metrics" халқаро мода академияси

асосчиси россиялик дизайнер Екатерина Асламова томонидан ёш дизайнерлар учун маҳорат дарслари, "Haute couture", "Pret-a-Porte" кўргазмалари ва "Ashi Studio" нуфузли халқаро брендининг либослар на-

мойиши ўтказилади.

— Мазкур ҳафталик орқали зардўзлик, каштачилик йўналишларидаги ўзбек мода брендларини дунёга танитмоқчимиз, — дейди "Ёш дизайнерлар кенгаши" раиси Дилноза Умрзокова. — Лойиҳада миллий либослар, кундалик кийимлар ва халқаро микёсдаги махсус либослар кўргазмаси намоиши этилади. Қолаверса, тўрт нафар халқаро мода ҳафталикларига президентлари билан ўзаро ҳамкорлик меморандумлари имзолашни режалаштирганмиз.

Шаҳноза НУРУЛЛАЕВА

ТАШРИФ ДОИРАСИДА ЭРИШИЛГАН КЕЛИШУВЛАР ИККИ МАМЛАКАТ МАНФААТЛАРИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

(Бошланиши 1-саҳифада)

Бирлашган Араб Амирликлари Бош вазири Уринбосари, ички ишлар вазири Шайх Сайф бин Зайд Ол Нахён билан уchrашува ижтимоий хавфсизлигини таъминлаш соҳасида амалий ҳамкорликни йўлга қўйиш, бу борада ўзаро тажриба алмашиш, делегациялар таширифини ташкил этиш юзасидан келишувларга эришилди.

Абу-Даби шаҳридаги “Каср ал-Ватан” саройида Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари расмий делегацияларининг кенг ва тор доирадаги музокаралари бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси билан БАА ўртасида инвестициялар, молия, муқобил энергетика, саноат ва инфратузилмани ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги, божхона маъмуриятчилиги, маданият ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлик бўйича умумий қиймати 10 миллиард доллардан ортиқ бўлган келишувларга эришилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёев Бирлашган Араб Амирликларига расмий таширифи доирасида 26 март кунини Дубай шаҳрида БАА вице-президенти, Бош вазири, Дубай амирини Шайх Мухаммад бин Рошид Ол Мактум билан музокара ўтказди.

Амирликларнинг йирик шахси Дубай инсонотини илмий-техник тараккиётининг энг илғор ютуқларини ўзига муассасам этган. Масалан, дунёнинг саккизинчи мўъжизаси, деб ўтироқ этилаётган Palm Islands суний ороллари инсон қўли билан яратилган энг йирик архипелаг бўлиб, ўзининг микроси ва кўракчилиги билан хайратга солади. Бу ерда мухташам

мехмонхоналар жойлашган. Сайёрамиздаги энг баланд осмонўпар бино — “Бурж Халифа” эса 11 кўрсаткич бўйича Гиннесснинг рекордлар китобига кирган.

Дубайда дунёдаги энг узун автоматлаштирилган метро тизими ва усти ёпик пидедалар ўтиш йўлаги мавжуд. Саҳрода жойлашганига қарамай, шаҳарда жоннинг энг йирик гуллар боғи барпо этилган. Бу ердаги пляжлар энг тоза деб тан олинган. Шаҳарга бир йилда ўртача 16 миллион киши ташириф буюриши бежиз эмас. Дубай бошқа соҳа ва йўналишларда ҳам кўпбал рекордларни забт этган.

Буларнинг барчаси очкилик ва табиий бойликлардан оқилона фойдаланиш снбсати туфайлидир. Дубайнинг жадал ижтимоий-иқтисодий тараккиётига кўп жихатдан шаҳар ва амирлик ҳокими Шайх Мухаммад бин Рошид Ол Мактумнинг гоилари кучли туртки бўлди.

Ўзбекистон ҳам дунёга очилмоқда. Мамлакатимиз жадал ва изчил ривожланиш йўлидан бормоқда, бу жараёнда жон тажрибасини ўрганиш, шунингдек, хорижий ҳамкорлар билан инновация, савдо-иқтисодий, инвестициявий ва бошқа соҳаларда фаол ҳамкорлик қилиш муҳим ўрин тутди.

Кўп қиррали ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалалари Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёевнинг Шайх Мухаммад бин Рошид Ол Мактум билан “Заабил” саройида бўлиб ўтган учрашувининг асосий мавзуси бўлди.

БАА вице-президенти, Бош вазири давлатимиз раҳбарини самимий қўлаб, Абу-Дабида мамлакатларимиз ўртасида эришилган келишувлардан мамнуният

билдирди. Дубай амирини ўз тараккиётининг янги босқичига қадам қўйган БАА Ўзбекистон билан кўп қиррали ҳамкорликни мустаҳкамлашдан манфаатдор эканини таъкидлади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев меҳмондўстлик ва истиқболли қўшма лойиҳалар қўллаб-қувватлангани учун самимий миннатдорлик билдирди ҳамда Ўзбекистон Бирлашган Араб Амирликлари, жумладан, Дубай амирлиги билан дўстликка асосланган муносабатларни мустаҳкамлашга тайёр эканини қайд этди.

Ўзаро ишонч руҳида ўтган суҳбатда қатор соҳаларда шериклик ва тажриба алмашишни кенгайтириш йўллари, турли даражаларда янги алоқалар ўрнатиш масалалари муҳокама қилинди.

Музокаралардан сўнг имзоланган ҳужжатларни алмашиш маросими бўлди. Қўшма инвестицион компания ташкил этиш тўғрисида шартнома, Самарқанд шаҳри инфратузилмасини модернизация қилиш ва замонавий агрокластер ташкил этиш тўғрисида битимлар, қишлоқ хўжалиги ва логистика соҳаларида ҳамкорлик бўйича икки томонлама ҳужжатлар шулар жумласидандир.

Давлатимиз раҳбарининг Бирлашган Араб Амирликларига таширифи, унинг доирасида имзоланган келишувлар мамлакатларимиз муносабатларида янги саҳифа очди. Томонларнинг ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга интилиши ва эришилган келишувларни қўллаб-қувватлаш бўйича яқин келгач қилган мамлакатларимиз манфаатига хизмат қилади.

ЎЗА

РУҲИЙ САЛОМАТЛИК ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

Қўшни маҳаллада Фароғат исмли аёл яшайди. Икки фарзанди ва турмуш ўртоғи автомашинадаги газ портлаши туфайли ҳалок бўлган. Бир кундан яқин инсонларидан ажралгани унинг руҳиятига салбий таъсир қилди. Шундан сўнг Фароғат опа кечалари ёлғиз кўча кезиб, ҳеч ким билан мулоқот қилишни истамайдиган бўлиб қолди. Опанинг умри шу йўсин ўта бошлади. У борган сари яққаланиб қолди. Баъзан уйда дод солиб йиғлаганини эшитардик, холос. Қўни-қўшнилар уни туй-маъракаларга таклиф қилмай қўйди.

Санобар келинчисини психолог қабулига олиб бормоқчи бўлганда, Фароғат опанинг қариндошлари: “Синглимни тинч қўйинг, ҳаммага шарманда бўламиз”, — деб руҳсат бермади.

Бугун жамиятимизда психолог қабулига камдан-кам одам боради. Негакки, уларга мурожаат қилувчига нисбатан бизда нотўғри фикр шакланган.

Президентимизнинг “2019-2025 йилларда Ўзбекистон аҳолисининг руҳий саломатлигини муҳофаза қилиш хизматини ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори шу каби салбий ҳолатларнинг олдини олишга хизмат қилади.

Мазкур концепцияда бу йўналишдаги ҳусусий тиббиёт муассасаларини ташкил этиш белгилаб берилди. Бу, албатта, аҳолининг

руҳий саломатлигини муҳофаза-лашда соғлом рақобат муҳитини вужудга келтириш ҳамда тиббий хизматлар сифатига ижобий таъсир қилади. Малакали кадрлар-сиз эса, бундай истиқболга эри-шиб бўлаёсиз. Эндилқда соҳа кадрлари хориж тажрибасини ўрганади. Шу билан бир қатор-да, хориждан аниқ таъсис қўйиш ва даволаш учун илғор техноло-гиялар келтирилади. Беморлар юқори самарали дори воситалари билан таъминланади.

Рухий саломатлиги бузилган ким-салар қандай аниқланади, деган савол туғилиши табиий. Бунинг учун психиатрия хизмати ва давлат таш-килотлари ўртасида ҳамкорлик шак-ли шаклланиши керак. Идораларро мультис-дисциплинар бригадалар тузилиб, ёрдамга муҳтожлар аниқланади. Улар психик ёрдамга муҳтож бўл-

ганларнинг барча ёшдаги гуруҳла-рини қамраб олади.

Баъзи ҳолларда руҳий ҳолати бу-зилган беморлар, шифокорларнинг доимий кузатувига муҳтож бўлма-ганлар ҳам туну кун оғир касаллар билан бирга даволанади. Натижада, унинг саломатлиги тикланиши учун узок вақт сарфланади. Ачинарлиси, бундай вазиятда беморнинг аҳоли янада ёмонлашиши ҳам мумкин. Мазкур ҳолатнинг олдини олиш мақсадида эндиликда кундузги да-волаш хизмати жорий этилади. Бе-мор эртабод худди ишга кетгандек шифохонага боради. Керакли муо-лажани олгандан сўнг эса, оиласи даврасига қайтади. Бундай шароит-да бемор тез шифо топади, албатта.

Концепциянинг муҳим жиҳатла-ридан яна бири фуқаронинг хабар-дорлик даражасини ошириш учун жойларда тарғибот ишлари амалга оширилади. Бу орқали жамиятда руҳий ҳолати бузилган шахсларга нисбатан нотўғри тасаввурга барҳам бериб, руҳий ҳолатида муаммоси бўлган инсонларга нисбатан салбий қарашларнинг олди олинади. Улар-нинг камситилишига йўл қўйилмай-ди. Беморларнинг ҳуқуқ ва эркинлик-лари ҳамда қонуний манфаатлари ҳимоя қилинади. Бунинг учун эса, бепул хуқуқий маслаҳат бериш йўлга қўйилади.

Дилфуза ЖАМОЛОВА

БИР-БИРИДАН ЎЗАР АЁЛЛАР

(Бошланиши 1-саҳифада)

Хафталикнинг дастлабки кунини Кремний водийси мутахассислари Инновацион ривожланиш вазирли-ги ҳузуридаги Илғор технологиялар марказида ўтказди. Бу ерда юртимиз стартаперлари учун илмий ишлан-маларни тижоратлаштиришга доир сессия ташкил қилинди. Ёшларнинг саводларига Ижтимоий стартаплар-ни қўллаб-қувватлаш жамғармаси раҳбари Рехса Пай, “Symantec” ком-панияси раҳбари Елена Брюэр ҳамда “LinkedIn” компаниясининг ижтимоий лойиҳалар бўйича менежери Элана Тия жавоб берди.

— Бугунги кунда инновация-лар яратилишнинг ўзи камлик қила-ди, — дейди Рехса хоним. — Олим ишланмасининг амалий қиммати ҳақида ҳам қайғуриши керак. Бу эса, лабораторияда ўтириб бажариладиган иш эмас. Потенциал инвесторни тадқиқотингиз чиндан ҳам фойдали ва харидоригир эканига ишонтира ол-сангизгина, сармояни қўлга кирити-шингиз мумкин.

“Илм-фан ва технологияларда аёл-лар” номи Марказий Осиё ҳафтали-гининг очилиш маросимига лойиҳа ташкилотчиларидан бири — Тош-кент шаҳридаги Инха университети

мезбонлик қилди. Тадбирга хорижий меҳмонлардан ташқари пойтахтимиз-даги олий таълим муассасаларининг олим аёллари ҳам таклиф қилинди. Инновацион ривожланиш вазирлиги, Ёшлар иттифоқи, Инха университети масъуллари сўзга чиқиб, илму маъри-фатли ва ташаббускор хотин-қизлар-нинг бундай форматдаги учрашуви мамлакатимизда инсон капитали ривожига сезиларли туртки беришини қайд этди.

Бу борада “TechWomen” халқа-ро дастури раҳбари Жиллиан Скотт ҳам ўз фикрлари билан ўртоқлашди. Унинг айтишича, замонавий меҳнат бозорида “юмшок” қўниқмаларга эга бўлган мутахассислар тобора рақо-батбардош бўлиб бормоқда.

— Бугун исталган касб эгасидан креативлик ва ностандарт фикрлаш талаб қилинапти, — таъкидлади Ж.Скотт. — Дастуриимиз қизларда ай-нан шу сифатларни шакллантиришга

қаратилган. Шу кунгача Марказий Осиё, Африка ва Яқин Шарқ мамла-катларидаги 600 нафар опа-сингли-миз юздан зиёд етакчи компаниядан ўзларига бириктирилган 700 нафар аёл устоз (ментор) кўмагида таби-ий фанлар, инженерия, математика ҳамда технологиялар бўйича билим ва салохиятини ошириб, ҳозирда ўз ватанида шахсий бизнесини юритиб келмоқда. Улар орасида Ўзбекистон вакиллари ҳам бор. Ўйлашимча, бу-ндан буён юртингизда етакчи аёллар сафи янада кенгайиб боради.

Очилиш маросимидан сўнг бош-ланган “Startup Mix” анжума-нининг панель сессияси чоғида “TechWomen”чилар янги мингйиллик кишига лавозимда кўтарилиш учун қандай қўниқмалар зарур бўлиши, қолаверса, Марказий Осиё аёллари-нинг илм-фан, таълим ва технология-лар соҳалари ривожига қўшаётган ҳиссаси ҳусусида фикрлашди.

Кейинги муҳокамалар алоҳида гу-руҳларда давом этди. Иштирокчилар келажак касблари, суний интеллект, фанлаги стартаплар, дизайн-фикр-лаш, “яшил” технологиялар ва техно-логик трендлар ҳақида баҳс-муноза-ра олиб борди.

Ёшларнинг ўтамуш, ҳафталикнинг охириги икки кунини Самарқанд ва Ну-кус шаҳарларида ўтказилиши режа-лаштирилган.

Н.БАҲОДИРОВА

XUSHXABAR

ИЛК ИШТИРОКДАЁҚ СОВРИНДОРМИЗ

Россиянинг Адигея Республикасида “IV Халқаро Кавказ математика” олимпиадаси бўлиб ўтди. Нуфузли мусобақада 12 та давлатнинг 250 нафар ўқувчиси совринли ўринлар учун беллашди.

Ўзбекистон Миллий университети қо-шидаги С.Сирожиiddинов номи акаде-мик лицей ўқувчилари ҳам олимпиадада муносиб иштирок этди. Лицей директори Қаҳрамон Ибодуллоев бошчилигида қат-нашган вакилларимиз битта кумуш ва бронза медални қўлга киритди.

— Олимпиадада ёш математиклари-миз илк бор қатнашди, — дейди сов-

риндорларнинг устози Сардор Бозор-боев. — Натижа ёмон эмас. Сухроб Юсупов кумуш, Расулбек Озодов бронза медал эгасига айланди. Қо-лаверса, Абдушукур Аҳадов ва Фар-рух Махмудов ташкилотчиларнинг мактов ёрлиғи билан тақдирланди.

Олтиной МАДАМИНОВА

O'RNAK OLI

ТИБ ИЛМИ ФИДОЙИСИ

Инсонлар бор, гап-сўзи, хушхулқ одоби билан одамлар қалбига кириб боради. Шу сабабли умр бўйи улар-нинг далласи, ёрдамига суянамиз. Улар туфайли дунё кўзимизга чи-роили қўрилади. Бундай кишилар орамизда етарлича. Ана шундай ин-сонлардан бири меҳнат фахрийси, нарқолог, олий тоифадаги шифокор Исмоил Мустафоевдир.

Тиб илмининг сўлтони Абу Али ибн Сино юрти Бухорода таваллуд топ-ган Исмоил Мустафоев ёшлигиданоқ турли-туман касалликка қалнинган бе-морларни кўрди. У Ибн Сино, Хораз-мий, Улуғбек каби аждодларимизнинг асарларини мутулаа қилиб, табобатга ихлос қўйди. Тиббиётта қизиқиши кун сайин ортиб, меҳри кучайди.

Бу иштиёқ, илмга ташналик бўла-жак шифокорни тиббиёт институти томон қорлади. Ўқиб жараёнда тиб-биёт фанларини кунт билан ўзлаштир-ди. 1962 йилда тиббиёт институтини аёло баҳолашга таомлаб, вилоят руҳий-асаб касалликлари диспансе-рида иш бошлади. У ерда касбига бўлган ҳурмат, ҳодимларга бўлган илқ муно-сабати билан ажралиб турди.

— Ичкиликка берилиш оқибатида инсон ўзини аста-секин ихтиёрли ра-вишда муқаррар ўлим сари етаклайди, — дейди Исмоил Мустафоев. — Яна бир жirkanч иллат гиёҳвандлидир. Унга қалнинган кишининг жисмоний ва руҳий ҳолати ҳуморини босадиган гиёҳванд модда истеъмол қилишига

боғлиқ бўлиб қолади. Наркотик мо-дда киши танасида чуқур ўзгаришлар-га сабаб бўлади ва уни таназзулга олиб келади.

Қаҳрамонимиз одамларни ички-ликбозлик, гиёҳвандликдан асраш, уни даволашдек савобли ишда ярим асрдан ортиқ сидқидилдан меҳнат қилди. Бу мудат давомида руҳий-асаб касалликлари диспансери мудири, вилоят нарқология диспансирининг бош шифокори, вилоят солиқни сақлаш бошқармасида фаолият юритди.

Исмоил Мустафоев тиббиёт ва унинг тарихига оид кўпбал рисоалар муаллифи ҳамдир. Унинг “Самарали фаолият йўли”, “Гиёҳвандлик — аср вабоси”, “Гиёҳвандлик — иллат”, “Ги-ёҳвандлик XXI аср сари”, “Гиёҳванд-лик ва ОИТВ — хавфли иллат” синга-ри илмий мақолалари республика ва вилоят босма нашрларида чоп этилди.

Албатта, бу меҳнатлар эътибор-сиз қолмади. У II даражада “Соғлом авлод учун” ордени ва “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш аълочили-” кўрак нишони билан тақдирланди.

Қалби пок, нияти улуг инсонлар ҳаёти давомида ўзгаларга яхшилик ушлади. Ярим асрдан зиёд умрини тиббиётга бағишлаган жафоқаш ши-фокор жамиятимизга кўпбал шогирд-лар ештириб, ибратга аргизулик умр кечирмоқда.

Тўланбой НАСРИДИНОВ

KUN MAVZUSI

МИЛЛИЙ ГУРУРНИ УЙҒОТАДИГАН БАЙРАМ

Халқимизда: “Бахшили эл — ботир эл”, деган нақл бор. Бу бежиз эмас, албатта.

Бахшилар азалдан халқнинг ди-лафига гапни қўйга солган. Улар нафақат халқ дostonларида, бал-ки термаю айтишуварларида ҳам халоллик, ростқўйлик, мардликни тараннум этган. Умуман, ёш ав-лоднинг қомил инсон бўлиб воига етишини истаган ва шу йўлда хиз-мат қилган.

Ўз ўрнида халқимиз бахши-шо-ирларини юзбоши, деб улуғлаган. Бахшилар эса, элнинг қорига ярайдиган, ҳақу ноҳақни ажрата оладиган оқил инсонлар бўлган. Шу боис доим миллатни қарам қи-либ кун қўришни истаган “рахна-мо”лар бахши-шоирларни ўзига душман деб билган. Бунинг “Алло-миш” дostonидаги Ултонтознинг ўзига ҳамд-сано айтдиган ба-диҳағўйларни улуғлаб, Ҳакимбек-ни соғиниб дostonу термалар айт-ган бахшиларнинг жазолашида ҳам кўриш мумкин.

XXI аср кишиси учун эҳтиmol, бахшичилик у қадар аҳамиятли кўринмаслиги мумкин. Лекин мафкуравий курашлар авж олгани, ёшлар ёвуз қуларининг асосий ўл-жасига айланаётгани айни замонда қадриятлар, хусусан, халқ doston-ларининг аҳамияти нечоғлиқ зарур эканини ангайсиз. Айни сабаб ту-файли юртимизда миллий қадрият-ларга алоҳида эътибор қаратилиб, ёшлар тарбиясида уларнинг тутган ўрни мустаҳкамлаб боришмоқда.

Президентимизнинг 2018 йил 1 ноябрдаги “Халқаро бахшичи-лик санъати фестивалини ўтказиш тўғрисида”ги қарори бу борада-ги дадил қадам бўлди. Ҳужжатга кўра жорий йилнинг 5 — 10 апрель кунлари Термиз шаҳрида Халқаро бахшичилик санъати фестивали ўтказилиши белгиланган.

Эътиборлиси, фестиваль до-ирасида илмий-амалий конферен-ция, миллий таомлар фестивали, фольклор-этнографик, бадий хаваскорлик театр жамоалари чиқишлари, шунингдек, халқ ама-лий санъати, хунармандчилик, миллий либослар, бахшичилик санъати тарихига оид кўргазма-лар ҳамда ўзбек, араб, форс, ин-глиз, рус тилларида нашр этилган илмий-маърифий адабиётлар на-моиши ўтказилади. Мазкур фести-валда дунёнинг 86 давлатидан бахши-шоир, оқин, жировлар, олимлар, санъат ва маданият ар-боблари ҳамда оммавий ахборот воситалари ҳодимлари иштирок этиши кутуляпти.

Демак, биргина бахшичилик санъати орқали халқимизнинг

боқий қадриятлари билан дунё аҳли-танишиш имконига эга бўлади.

Ўз ўрнида, бошқа миллатларнинг ҳам санъати билан яқиндан тани-шиш, тажриба алмашиш, илмий изланишларда ҳамкорлик қилиш имконияти яратилади. Муҳими, фестиваль юртимиз ёшлари ҳаёти-да ўчмас эл қолдиради. Ўғри-ла, сен бориб кўришни орзу қиладиган мамлакат фуқароси юртингга ке-либ, миллий санъат ва маданиятин-гини кўриб, ундан хайратланса...

Ахир, бу кишини гурурлан-тирмай қўймайди! Ана шу гурур сабаб кишида юртга, халқка бўл-ган меҳр товланади. Бениҳтиёр: “Қаранг, қандай бой маданият ва санъатимиз бор. Фақат доим ҳам бунинг қадрига етиб, ундан баҳра олмаймиз”, — деган иқдор кўн-гилдан ўтади.

Шу кунларда эса, мазкур санъат фестивалига тайёргарлик ишлари кизгин давом этмоқда. Хусусан, Термиз шаҳрининг асосий кўчаля-ри ва тадбир ўтказиладиган майдон байрамона безатилган. Аэропорт, темир йўл вокзали ва санъат саройи худудида қурилиш-ободонлашти-риш ишлари амалга оширилляпти. Шунингдек, Термиз археология музейида бахши-шоирлар ҳаёти ва иходида бағишланган кўргазма ўт-казиш ҳам режалаштирилган. Унда вилоят бахшичилик санъатини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшаётган бахшиларнинг миллий қиймилар, дўмбиралари ва бошқа ноёб буюмлари намоиш этила-ди. Бу эса, иштирокчиларга воҳа бахшичилик мактаби ҳақида тўла тасаввурга эга бўлиш имконини беради.

Яна бир эътиборли жиҳат, халқа-ро хайят томонидан фестиваль иштирокчиларининг чиқишля-ри — дoston ижрочилиги ҳамда чолгу ижрочилиги йўналишида баҳолашдан. Бунда дostonларнинг асл миллий хусусияти, бадий ва эстетик жиҳатдан мукаммаллиги, иштирокчиларнинг ижро маҳо-рати, қийинли ва сахна мадани-ятига алоҳида эътибор қаратила-ди. Ижро этиладиган куй, нағма, термаларнинг бадий қиймати, ҳатто безакнинг бадий савияси (қиймлар, реқвизит) ва унинг миллий анъаналарга мослигига ҳам аҳамият берилади. Бу эса, ўз-ўзидан миллий қадриятларни ас-лича асраш, уни келажак авлодга безавол етказиб беришга хизмат қилади.

Наргиза РАҲМАТУЛЛАЕВА

Ё ИЛМ,

Ҳис-туйғулар инсонни бошқаради. Шубҳаланяпсизми? Лекин бу фикрни буткул инкор этишга ҳам асос йўқ. Таъм билишни олайлик. Бола нега ширинликларни хуш кўради? Сабаби ширин таъмга одатланган. Ахир, она сути ширалй-ку. Бир вақтлар ундан ҳузурланганмиз. Шу боис ҳаёт давомида худди шундай (ёки шунга яқинроқ) лаззатни топишга ва туйишга бот-бот интиламиз.

Ё ЎЛМ

(бошқа йўл қолмади)

Энди барчамизни ўз ичига ғарқ этгулик даражада кенгайиб кетган глобал медиа макон ҳақида гаплашсак. Дунёда ахборот Ер юзидagi 8 миллиард аҳолининг кундалик эҳтиёжи учун зарур озиқ-овқат маҳсулотларидан ҳам кўп. Турли маълумотларни ҳар дақиқада, ҳар сонияда қабул қиламиз. Баъзан таҳлил қилиб, баъзан эса, шунчаки бир ямлаб ютган ҳолда. Аммо исталган ахборотни қанча миқдорда эмас, балки қандай истеъмол қилиш ҳам муҳим. Акс ҳолда, фойдадан кўра зиёни кўпроқ бўлади.

Хўш, ўтмиши буюк халқ бўлатуриб

беаёв ўлдириб юради.

НЕГА БУТУН БИЗ, ДУНЁ ТАН ОЛГАН ХОРАЗМИЙ ВА ИБН СИНО АВЛОДЛАРИ ИЛМ-ФАНДА ОРКАДА ҚОЛДИК? НЕГА

ЭКРАНДА ХАДЕБ ВАЖОХАТ ВА ЗУРАВОНЛИКНИ КЎРАВЕРГАЧ, ЁШ ТОМОШАБИН КУЧ ИШЛАТИШНИ ҚАДРИЯТ СИФАТИДА

ЁШЛАР МУТОЛААГА ҚАЙТМАГУНЧА ҲЕЧ НАРСА ЎЗГАРМАЙДИ

Ҳозирги ахборот оламида тубсиз ва сарҳадсиз океанга ўхшайди. Унда қанча иллат, гурбат, бидлат, ёлгон ва тухматлар сузиб юрибди. Бирок барчасини кўриб олганга, мағзини чақиб, асл моҳиятини тушуниб этишга ожизмиз. Бундай ожизлик нафакат алоҳида бир шахслар ёки гуруҳлар, балки бутун бошли жамиятларга ҳам хос бўлиб бормоқда.

Очиги,

ЮРТИМИЗ ЁШЛАРИНИНГ АХБОРОТГА МУНОСАБАТИ ВА УНДАН ФОЙДАЛАНИШ МАДАНИЯТИ, ҲАЁТИЙ ЭЪТИКОДИ, ҚАРАШЛАРИНО ҚАДРИЯТЛАРИНИ ТАФАККУР ЧИГИРИГАН ҲАЁТИЙ КЎРИЛСА, БУТУН БИЗ ҲАМ ОЖИЗ ЖАМИЯТГА АЙЛАН-ЁТГАНДЕК ТАСАВВУР УЙ-ФОНАДИ КИШИДА. БАЛКИ, АСЛИДА ҲАМ ШУНДАЙДИР...

Келинг, даставвал ҳар бир шахс ички конституциясининг ўзатини ташкил қилувчи ҳаётий эътиқод масаласига тўхталайлик. Эътиқод ва қадрият аслида эгиз тушунчалар. Иккинчи ҳам болаликдан шаклланиб ва умр бўйи инсонга ҳамроҳлик қилади. Уларнинг бош манбаи эса, оиладаги тарбиядир.

Лекин тарбия ўз-ўзидан пайдо бўлиб, ўз ҳолига кечадиган жараён эмас. Унга пухта тайёргарлик кўриш керак. Бунда ота-она, аввало, миллатнинг маънавий ориентирларига мурожаат қилади (ҳар ҳолда, шундай бўлмоғи дуруст демокчимиз).

ЎЗБЕК ХАЛҚИ УЧУН ИЛМУ МАЪРИФАТ ҲАМИША ВА ҲАР ВАҚТ ЭНГ МУҲИМ МАЪНАВИЙ ОРИЕНТИР БЎЛИБ КЕЛГАН. ЕВРОПА ХАЛИ МУДРАБ ЁТГАН ЗАМОНЛАРДА ОЛАМШУМУЛ КАШФИЁТЛАРИ БИЛАН БУТУН ДУНЁНИ УЙГОТА ОЛГАН, ФАЛАКИЁТДАН ТОРТИБ ТИББИЁТГА, ҲУКУК ВА ГЕОГРАФИЯ, ХАТТО ҲОЗИР МИСЛСИЗ ДАРАЖАДА РИВОЖЛАНГАН АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ СОҲАСИНИНГ ТАМАЛ ТОШИНИ ҚЎЙГАН ҲАМ БУОҚ АЖДОДЛАРИМИЗ БОЛАЛИКДАН ИЛМУ МАЪРИФАТГА ИНТИЛГАН, БИЛИМ ОЛИШНИ ЮКСАК, ЯНА БИР БОР ҚАЙТАРИМИЗ, ЮКСАК (!) ҚАДРИЯТ ДЕБ ҲИСОБЛАГАН И ЧУНГИНА ДАҲО БЎЛИБ ЕТИШДИ.

Орадан неча аср ўтиб ҳам уларга бўлган ҳурмат-эътироф заррача қамайгани йўқ.

ИЛМИЙ САЛОҲИЯТИ ЮКСАК МАМЛАКАТЛАР ЕНГИЛМАСДИР. УЛАРНИ НА ТАСЛИМ ҚИЛИШ, НА ҚЎЛДА ҚЎҒИРЧОҚ ҚИЛИБ ЎЙНАТИШ МУМКИН

Ота-боболаримиздан қолган бебаҳо илмий мерос хали-ҳануз инсониятни ўйлашга, таҳлил қилишга, янгилеклар яратишга ундаб келмоқда. Ушбу ҳазинанинг дуру марваридларини кўз қорачиқдек авайлаб, тафаккуринга жо айланган жамиятлар бундан фаяда ютмоқда. Ахир, илмий салоҳияти юксак мамлакатлар енгилмасдир. Уларни на таслим қилиш, на қўлда қўғирчоқ қилиб ўйнатиш мумкин.

макonda миллионлаб одамларни ёппасига аҳмоқлаштириш жараёнини кузатиш.

Голливуднинг жангари фильмларини олайлик. Улар таъсирида бир неча авлод воғта етди. Бундай киноасарлар ҳозир ҳам кассабоп. Аудиторияси эса, асосан болалар ва ўсмирлар. Исталган жангари фильмда жисмонан бақувват, лекин сира енгилмас қаҳрамон ҳамма-нинг бурнини қонатиб ёки одамларни

ИНТЕРНЕТДА ГИЙБАТЛАШИШ, БЎЛМАГУР ПОСТ ВА ХАБАРЛАРНИ ЎҚИБ, УЛАРГА МУНОСАБАТ БИЛДИРИШ, “МИЛЛИОН”ЧИЛАРИНИНГ БАЧКАНА КОНЦЕРТЛАРИНИ ТОМОША ҚИЛИШГА, БИР СЎЗ БИЛАН АЙТГАНДА, ЎЗ САВИЯМИЗНИ ТУШИРИШГА СОАТЛАБ ВАҚТ САРФЛАЙМИЗ-У, АММО ИЛДА АКАЛЛИ БИР МАРОТАБА КУТУБХОНА ЁКИ КИТОБ ДЎКОНИ ОСТОНАСИДАН ХАТЛАМАЙМИЗ? НЕГА ДАНҒИЛЛАМА ХОВЛИ-ЖОЙ СОЛИШГА ОШИКАМИЗ-У, БИРОҚ ЭЪТИЖИМИЗДАН ОРТИБ ҚОЛАЁТГАН МАБЛАҒНИ МАКТАБ КУТУБХОНАСИГА ХАЙРИЯ ҚИЛГЕНИМИЗ КЕЛМАЙДИ? НЕГА ЎША ҚАСР-УЙЛАРДА ЙИГИРМАТА ТЕЛЕВИЗОР БОР-У, АММО ЙИГИРМАТА КИТОБ ТОПИЛМАЙДИ?!

Охири кўринмас юқоридagi каби оғрикли саволларга узи-кеси-л жавоб бериш жуда қийин (улар ҳаётий ҳақиқат асосида вужудга келаётганини англаш эса, ундан-да оғир!). Фақат бир гап ҳаёда айланаверилади — ўзингдан сўра, ўзбегим, ўзингдан!

ЗАМОНАВИЙ ДУНЁГА ЦЕНЗУРА КЕРАК

Фикрни мутолаа мавзусига бурганимиз бежиз эмас. Сабаби айни пайтда китобхонлик жамиятимиз учун ҳаёт-мамонт масаласига айлانган.

ҚАНЧАЛИК АНДИШАЛИ ХАЛҚ БЎЛМАЙЛИК, БИР ҲАҚИҚАТНИ РЎЙ-РОСТ АЙТИШГА ТЎҒРИ КЕЛАДИ — БУТУН АКСАРИЯТ ЁШЛАР МАЪНАВИЙ ОРИЕНТИРЛАРСИЗ ЯШАМОҚДА. БУНДАЙ ТЕНДЕНЦИЯ КҮН КЕЛИБ МИЛЛАТНИНГ КЎХНА ИЛДИЗЛАРИНИ БАТАМОМ КУРИТИБ ЮБОРИШИ ТАЙИН. БУНГА ЭСА, ЙЎЛ ҚЎЙИБ БЎЛМАЙДИ!

— Ёшларни енгил-елпиликка кўнантириш, ахлоқсизлик, жирканчлик ва жоҳилликни тарғиб қилиш, олижаноб ҳис-туйғулар ҳамда гўзалликка интилишга имкон қолдирмаслик миллатнинг ўз-ўзидан пароканда бўлишига олиб келади, — дейди амалиётчи психолог Лукмон Казоков. — Бу технология башариятга қадимдан маълум. Янги мингйилликка келиб у ахборот урушининг асосий қуролига айланди. Натижада глобал медиа

ҚАБУЛ ҚИЛА БОШЛАЙДИ. ДЕЙЛИК, НЕГА БОШ ҚАҲРАМОН БИРОВГА ПИЧОҚ СУҚДИ, АХИР, БУ ЁМОН-КУ, ДЕГАН ФИКР УНИНГ ҲАЁЛИДАН ЎТМАЙДИ. ЧУНКИ АКСАРИЯТ БОЛАЛАР АХБОРОТНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШГА, ВОҚЕА-ҲОДИСАЛАРГА ТАНҚИДЛИ МУНОСАБАТ БИЛДИРИШГА ОДАТЛАНМАГАН. АНИҚРОҒИ, БИЗ УЛАРНИ ШУНДАЙ ҚИЛИБ ТАРБИЯЛАЙ ОЛМАЙМИЗ.

Борди-ю, ота-она фарзандига эрта ёшдан кино ва ҳаёт бошқа-бошқа нарсалар эканини, бировга озор-отказиш, уриш ёки ўлдириш жиноят саналишини ҳамда бу қилмиш учун инсон, албатта, жазоланишини тушунирсан, болада салбий ахборотга иммунитет шаклланибди. Ва кун келиб у сизга бундай фильмларни суратга олишдан мақсад нима, деган саволни бериши мумкин.

Яна бир гап. Аудиовизуал воситалар орқали зуравонликни ҳадеб намоийш этавериш ҳуқуқбузарлик ҳамда жиноятчиликнинг орттишига сабаб бўлади. Қонуларга итоат этмайдиган одамларни эса, йўлдан тойдириб, аллаш ва адлаштириш жуда осон. Бошқача айтганда,

ҲОЗИРГИ МЕДИА МАКОНДАГИ ДЕЗИНФОРМАЦИЯ (ЁЛҒОН ВА НОҲОЛИС АХБОРОТЛАР ОКИМИНИНГ КЕНГАЙИШИ) ИЖТИМОЙИЙ ДЕЗОРИЕНТАЦИЯ, ЯЪНИ ЖАМИЯТ УЧУН ОДАТИЙ ВА НОРМАЛ ТАСАВВУРЛАРИНИНГ ИЗДАН ЧИКИШИГА ОЛИБ КЕЛМОҚДА. КЕЙИНГИ ВАҚТДА ЁШЛАРИМИЗ ФЕЪЛ-АТВОРИДА АГРЕССИЯ, ЖОҲИЛИК, СУИЎИДОН ҚАЙТИШ ТОБОРА ЯҚКОЛ КЎЗГА ТАШЛАН-ЁТГАННИ МАНА ШУ ЖИҲАТ БИЛАН ИЗОҲЛАШ МУМКИН.

Аянчлиси, савиясизлик ва бачканалик наинки медиа макон, хатто санъатимизга ҳам сингиб бораётган. Бир неча ўн йилликлар аввал Ғарбда галати бир тенденция вужудга келганди — санъаткорнинг машхурлик даражаси истеъдоди билан эмас, балки ташқи қиёфаси ёки хатти-ҳаракатидаги ғайритабиийликдан келиб чиқиб белгиланган. Айтايлик, қайсидир қонанда концертда гитарасини синдириши мумкин, биров қулоғи ёки бурнини тешиб олган, бошқаси баданига татуировка қиздирган ва ҳоказо. Бу нарсалар психологик нуқта назардан анормал ҳолат, яъни ахлоқ меъёрларидан оғиш ҳисобланади. Лекин ҳамма гап шундаки,

ЎЗИГА ЭРК БЕРГАН “САНЪАТКОР”ЛАР КЎПАЙГАНИ САЙИН ОММА ВА БИРИНЧИ НАВАТДА, ЁШЛАР АХЛОҚСИЗЛИКНИ НОРМА СИФАТИДА ҚАБУЛ ҚИЛА БОШЛАЙДИ. МУАММО ЯНА ЎША-ЎША — ЎЗИНИ МУҲЛИС ДЕЯ АТАЁТГАНЛАРДА ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ, ЧУҚУР МУШОҲАДА ЮРИТИШГА КЎНИКМА

ҲАМ, ИСТАК ҲАМ ЙЎҚ. УЛАРНИ МУСИҚАНИНГ СЎЗУ ОҲАНГИДАН КЎРА ШОВҚИН-СУРОНИ КЎПРОҚ ҚИЗИҚТИРАДИ. БУТУНГИ ЎЗБЕК ЭСТРАДАСИНИ АРСОН-ҒАРОВ ҚЎШИҚЛАРИ БИЛАН БУЛГАЁТГАН “ХОНАНДА”ЛАРИНИНГ БОЗОРИ НЕГА БУНЧАЛИК ЧАКҚОН ЭКАНИНИ ЭНДИ АНГЛАЁТГАНДИРСИЗ.

— Назаримда, замонавий дунёга цензура керак, — таъкидлайди Л.Казоков. — Сўз ва ижод эркинлигини бўғиш маъносидан эмас, балки санъат, адабиёт ҳамда қалб тарбиясига бевосита алоқалор бошқа соҳаларда ахлоқсизликка йўл қўймаслик учун ҳам чеклаш механизминини ишга солиш зарур. Лекин маънавий қашшоқликка қарши курашишда цензура фақат 30 фоиз самара беради. Қолган 70 фоиз сизда гўзаллик ҳисси нечоғлик шаклланиган билан боғлиқ. Бунга эса, мутолаасиз эришиш мумкин эмас. Илмнинг бош манбаи, шубҳасиз, китобдир.

Илгари ҳаётимизда интернет йўқ эди. Телеканаллар санокли бўлган. Кўрсатувлар ҳам. Ўшанда одамлар китобни кўпроқ қўлга оларди. Бундан ташқари, дунёқарашини кенгайтириш, маънавиятнинг юксалтириш мақсадида театр ва музейларга борган. Мана шу йўсунда биз фақат ахборот эмас, балки билим олишга интилардик.

ҲОЗИР АХБОРОТ ОКИМИНИ ТЎХТАТИБ БЎЛМАЙДИ. ТЕЛЕВИДЕНИЕ КЎНГҲОЛЧАР КАНАЛЛАР БИЛАН

ЛИҚ ТЎЛА. ПАСТ САВИЯЛИ МУСИҚА, ЮМОР, КИНО ВА МУЛЪТФИЛЬМЛАРГА КЎМИЛИБ КЕТАШМИЗ. ОКИМГА ҚАРШИ СУЗИШ БЕФОЙДА. БОШҚАЧА ЙЎЛ ТУТМОҚ ЗАРУР — ЎҒИЛ-ҚИЗЛАРИНИ БОҒЧАДАНОҚ МУТОЛААГА ҚИЗИҚТИРИБ, ЯҚШИ АСАРЛАРНИ ТАНАБ ҲАҚИГИДА КЎМАКЛАШАСАН, ЖАМИЯТНИ КЎП ИЛЛАТЛАРДАН ТОЗАЛАГАН БЎЛАМИЗ.

6-7 ёшларда болада тасаввур қўниқ-мариш шаклланибди. Мазкур босқичда унга ахлоқ нималигини тушунириб бориш лозим. 11-12 ёш инсоннинг ахборотни таҳлил қилиб, маъносини қашишга ҳаракат қилганидан пайти. Мана шу жараёнда бола кўраётган фильм, ўзини таътирланган мусиқаси ёки ўқиган китобини ота-онаси ва устозлари иштирокида муҳокама этса, у аста-секин таҳлилий фикрлашга ўрганади.

Ёшларга китоб ўқитишга миллатни маънавий ҳалокатдан асраш мумкинлигини социолог Комил Калонов ҳам биз билан суҳбат давомида қайта-қайта таъкидлади.

— Ҳар ўқув йили бошида аудиторияга дарсга кирган талабалар шу кунгача нечта китоб ўқигани билан қизиқаман, — дейди Ўзбекистон Миллий университети социология кафедраси муdiri К.Калонов. — Ишонасизми, ўнга китоб ўқиганман, деганлари бир ёки иккита топилади, холос. Мазкур ҳолат биз, социологларда жамият келажаги ҳақида жиддий ташвиш уйғотмоқда.

— Хўш, муаммонинг илдизи қаерда? Наҳотки, хали ҳам ўтиш давридамиз?

— Киноянгизни тушундим (истеъзоли қулади). Ўтиш даври кўпи билан уч йил давом этиши мумкин. Уч йил! Биз эса, ўттиз йилдан буён ўтиш даври, деб ўзимизни овутиб юрибмиз. Йўқ, ўртоқ журналист, муаммонинг илдизлари бошқа ёқда.

Менинг кузатишларим бўйича биз

жамият ривожини учун муҳим бўлган жабҳалар, аввало, таълим соҳасида ворисийликни сақлаб қололмадик. Юртимизда бирданига ҳамма нарсадан воз кечиш тамойили асосида ислохотлар олиб борилди. Мактаб таълиминини олайлик. Социология фанининг отаси, буюк немис олими Макс Вебер фанга “идеал бюрократия” деган назарини киритган. У шу номли асариди: “Бюрократия идеал бўлиши керак. Бюрократия идеалликдан ўтди, ҳамма нарсани орқага торлади”, — деб ёзди. Бизда иккинчи ҳолат юз берди. Чунки

ЎЗ ВАҚТИДА ИДЕАЛ БЮРОКРАТИЯНИ НОТЎҒРИ ТАЛКИН ҚИЛДИК. НАТИЖАДА ЎҚИТУВИ ҚОҒОЗГА КЎМИБ ҚЎЙИЛДИ. ДАРСНИ СИФАТЛИ ЎТИШ ЭМАС, ТЕКШИРУВЛАРДАН “ОМОН ҚОЛИШ” ҲАҚИ-

ДА ЎЙЛАЙДИГАН БЎЛДИ.

Тўғри, ҳозир баъзи хатолар тушуниб етилган. Лекин уларни тузатишга ҳам анча-мунча вақт керак. Иккинчи муаммо, онгимизда паразитлик қилаётган стереотиплар билан боғлиқ. Бир мисол келтираман. “Оммавий маданият” дея ҳамма ёққа айоханнос соляпмиз. Тўғри, бу бор нарсаси. Аммо

НЕГАДИР ЖАМИЯТИМИЗ “ОММАВИЙ МАДАНИЯТ” ФАҚАТ ҒАРБДАН КИРИБ КЕЛАДИ, ДЕБ ЎЙЛАЙДИ. МАНА ШУНДАЙ ФИКЛАШНИНГ ЎЗИ СТЕРЕОТИП. ТЕЛЕВИДЕНИЕМИЗ ХИНД ФИЛЬМ ВА СЕРИАЛЛАРИНИ КЎРСАТГАННИ-КЎРСАТГАН. ВАҲОЛАНКИ, УЛАР ҲАМ ОММАВИЙ МАДАНИЯТ!

— Нега?

— Эътибор беринг, хинд киноларининг барчаси бир хил сюжет ва ечимга эга. Фильм нима билан якунланишини олдиндан билиб турасиз. Инсон бахтли бўлиши керак! Хинд киножодкорлари бу ғояни томошабин онига тинимсиз синдиришга ҳаракат қилади. Сабаби тушунарли. Хиндистонда 1,5 миллиард аҳоли бор. Шундан 400 миллионни саводсиз ва қашшоқ. Тасаввур қилишсизми, 400 миллион-а! Бу АҚШга ўхшатган катта бир давлат ёки салкам бутун Европа китмаси дегани. Ўша саводсиз ва қашшоқ омма умун фақат битта образни яратиш мумкин. Бу — бахтли ҳаёт образи. Бежиз эмаски, хиндлар ўзини дунёдаги энг бахтёр халқ, деб ҳисоблайди. Бониси инсон қанчалик ночор яшаса, ўзини шунчалик бахтли ҳис қилади. Қанчалик бой ва илмли бўлса, шунчалик бахтсиздир. Чунки ҳамма нарсаси ақли етади-да. Бундай одамлар кўнгли хотиржамлигига эришиши жуда қийин.

— Унда нега хинд фильмлари ва сериаллари Ўзбекистонда севиб томоша қилинади? Биз қашшоқ эмас-ку!

— БИЗ МАЪНАН ҚАШШОКЛАШАЙМИЗ. ҲАММА ГАП ШУНДА. АКСАРИЯТ ЮРТДОШЛАРИМИЗ, АЙНИҚСА, ЁШЛАР МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРИНИНГ ЎРГАНИШИ ЎРНАТИШГА КЎП-КЎРОНА ЭРГАШИШ КЕТМОҚДА. ОҚИБАТДА МАЪНАВИЯТ БОЙ БЕРИЛАПТИ. БУ ДАХШАТЛИ НАРСА!

— Нима қилиш керак?

— Тўғри савол. Ёшлар мутолаага қайтмагунча ҳеч нарсаси ўзгармайди. Китоб ўқимаган омма телевидиорга

ёпишади. У ерда эса, саёз фильм, сериал ва кўрсатувлар намоийш этилмоқда. Савиясиз медиа маҳсулотларни қайта-қайта истеъмол қилаверган инсон, табиийки, маънан қашшоқлаша бошлади.

Мени кийнаётган яна битта оғрикли масала бор: нега умумтаълим мактабларини ҳар йили 650-700 минг нафар йигит-қиз тамомлайди-ю, аммо уларнинг бор-йўғи 10 фоизига олий ўқув юртига кириш имконияти яратилган? Бу ҳақда юртимиз социологлари салкам ўн йилдан буён бонг уриб келмоқда. Ахир, ўқишни давом эттира олмаган 600 минг қорақўз турмуш ташвишларига ўралай, илмдан йироқлашини тайин-ку.

— Кутубхоналаримиз озиқ-овқат дўконларидек сероб бўлса ҳам майли эди...

— Ҳақ гап. Болалик пайтимда маҳаллалар ҳамда кўп қаватли уйлар орасида ихчамгина кутубхоналар бўларди. Ҳамма кирмаси ҳам, ҳарқалай, кирот заллари бўш қолмасди. Энди эса, ўзимизни интернетга ур-

БУГУН ГЛОБАЛ МЕДИА МАКОНДА МИЛЛИОНЛАБ ОДАМЛАРНИ ЁППАСИГА АҲМОҚЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИ КЕЧМОҚДА

ганмиз. Хўш, нима наф кўрапмиз бундан?! Ҳеч қанака!

ИНТЕРНЕТДА САФСАТА СОТИШ ЭВАЗИГА БИЗДА ОЛОМОН ПСИХОЛОГИЯСИ ШАКЛЛАНИБ БЎЛДИ. ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАРДА ЮЗАКИ ГАП-СЎЗЛАРДАН НАРИГА ЎТОЛМАЙМИЗ. ЖИДДИЙ, ФАҚАТ ВА ДАЛИЛЛАР АСОСИДА БАҲС-МУНОЗАРА ЮРИТИШНИ БИЛМАЙМИЗ. ЧУНКИ ИЛМ ЕТАРЛИ ЭМАС. ЖАМИЯТДА ТИРНОҚ ТАГИДАН КИР КИДИРИШДЕК БЕ-МАЗА ИЛЛАТ ПАЙДО БЎЛГАН. АЙБ ТЎҚИШГА УСТА БЎЛИБ ҚОЛДИК — ТАЛАБАЛАР ЎҚИТУВЧИЛАРНИ САВОДСИЗЛИКДА АЙБЛАЙДИ, КЎЧАГА ЧИҚСАНГИЗ, ОДАМЛАР БИР-БИРИНИ ДЎЗАХИЙЛИКДА АЙБЛАЙДИ... МИЛЛАТНИ МАЪНАВИЙ ТАНАЗУЛДАН КУТҚАРИШНИНГ ЙЎЛИ БИТТА — ЁШЛАРДА ИЛМНИ ҚУЙТИРИШ ЗАРУР. БОШҚА ЕЧИМ ЙЎҚ!

— Ёшларимиз китобхон бўлишини ҳамма хоҳлаяпти. Лекин биргина истак билан мақсадга эришиш даргумон. Сиз нимани таклиф қиласиз?

— Америкалик социолог Дэниел Белл ўзининг “Постиндустриал жамият” номли асариди: “XXI асрда ўқини-ёзишни биладиган ақлли одамлар кўп бўлади, лекин донишманд одамлар жуда кам учрайди”, — деб ёзган. Олимнинг башорати тўғри бўлиб чиқди. Донишманд бу — китоб ўқиган одам. Билгач, оддий кўзойнак ёки башанг кийим-бош ҳам сизни ақлли қилиб кўрсата олади.

Саволингизга келсак, мен мактабдаги ўқитувчининг тажрибасини қўллашни таклиф қиламан. Ёзги таътилда ҳар бир ўқувчига йигирмата бадний асарни ўқиниш мажбурий қилиб қўйиш керак. Лекин китобларни муаллимнинг ўзи саралаб берсин. Шу таъмилга сўзсиз амал қилайлик, мана кўрасиз, фарзандларимиз китобга умрбод меҳр қўяди. Худди шундай олий таълимда ҳам. Европадаги аксарият университетларнинг кафедра ўқитувчилари, аввало, ўз фанига оид юзта таянч манбаини ўқиб чиқиб топирилади. Акс ҳолда, у дарс беришга ҳақли эмас. Нега биз шу ишни қилмаймиз? Талаба олийгоҳни битиргунча юзта китобни ўқиб чиқсин, бўлди, юз биринчисини ўзи ёзди.

Наргиза УМАРОВА

(Материал Ёшлар медиа марказининг кичик грантлар тизими доирасида тайёрланди)

PREMYERADAN SO'NG

EL ichra PARVoz qilAR haqqu

Alisher Navoiy nomidagi kinosaroyda "O'zbekkino" milliy agentligi tomonidan suratga olingan "Elparvar" tarixiy-badiiy filmining premyerasi bo'lib o'tdi.

Tarixiy filmlarni yaratish zamonaviy, oddiy kinolarga qaraganda birmuncha mushkul vazifa sanaladi. Binobarin, u yurt ozodligi, erki yo'lida jon fido qilgan siymolarni aks ettirsa, mas'uliyat "yuk"i ikki hissa ortadi.

Rejissor, ssenariynavislarimiz xorij tajribasini o'rganib, ijodiy izlanish olib bormoqda. Yangi film esa, o'zbek kinosini tom ma'noda yangi bosqichga olib chiqdi, deyish mumkin. Chunki kinematografiyamizda avval bunday keng qamrovdagi, ovoz, tasviriy vizualizatsiya va falsafiy fikrlarga ega tarixiy film suratga olinmagandi.

Film XIII asr — ajdodlarimizning mo'g'ul bosqinchilariga qarshi kurashi aks etgan voqealarni qamrab olgan. Bosh qahramon — Muqbil (Abdug'ofur Isoxanov) qabila oqsoqolining nabirasi. Muqbilning otasi Bahodir (Fotih Jalolov) esa, Xorazm kamonbozlarining sardori.

Boychechak rolini ijro qilgan Feruza Yusupova qiyofasida esa, sharqona tipaj bor. Umuman, film uchun aktyorlar to'g'ri tanlangan.

FILM SUJETI

Afsonalarga ko'ra, Haqqu (Qaqnus) qushi ming yil yashaydi. U o'limi oldidan olovga aylanib yonib ketadi va kulidan yana qayta tiriladigan jon-zot. Film tubsiz qorong'ulikdan yorib chiqib, bepoyon Xorazm zaminini uzra parvoz qilayotgan qush tasviri bilan boshlanadi. Bu bilan rejissor xorazm-

shohlar sarhadining naqadar cheksizligi, saltanat kuch-qudratiga ishora qiladi. Qolaversa, bosh qahramon yigit Muqbil (o'zbek xalq ehtaklaridagi mohir mergan Muqbil toshotari) ning sevimli qushi ham Haqqu. Otasi "Lochinko'z mergan" Bahodir esa, u va bobosining tinch, farovon hayoti deb umrini jang-u-jadallarda o'tkazgan. U o'g'lini o'zi kabi baquvvat bo'lishini xohlaydi, biroq Muqbil san'atga qaytib, suyugani Boychechak bilan baxtli hayot kechirishni istaydi. Avval mohir kamonboz bo'lgan, biroq urush sabab yaqinlarini yo'qotgan temirchi bobosi (Muhammad Rafiqov) uni ana shunday tarbiyalaydi.

Kutilmagan voqealar ilgama tashna yosh o'g'lonni yovga qarshi kurashuvchi jangchisi sifatida maydonga chiqaradi. Bil'aks, ota va bobodagi qobiliyat — mohir mer-

ganlik unda ham bor. Biroq u bu iste'dodini boshqalardan yashiradi. Otasining ko'ziga nimjon yigit bo'lib ko'rinadi. Boychechak bilan to'yi kuni esa, qishloqqa mo'g'ullar bostirib kiradi. Bahodiri dushmanlar o'ldiradi. Qolganlarni asir oladi. Muqbil tasodifan omon qolib, qavmi va yaqinlarini qutqarish uchun o'tlanadi.

YON DAFTARGA YOZIB QO'YASIZ

Mashhur turk rejissori Usmon Sinav "Qashqirlar makoni" serialidagi Umar afandi obrazi tomoshabinlarga ma'naviy oziq, ularga purma'no hikmat, hayotiy saboq beradigan personaj sifatida kiritilgan, deb ta'kidlagan edi. Kishi topmas tepaliklarda yashovchi avliyoy obrazini ijro qilgan Ubaydulla Omonning ham tomoshabingga aytar fikrlari ko'p. Masalan, "Bir soqov tush ko'ribdi. Tushini dunyoga aytmog'chi bo'lsa, dunyo kar ekan", "Ba'zan maqsadga yetishish uchun tog'ning cho'qqisiga chiqqan bo'lsang ham pastga tushishga to'g'ri keladi", "Olam ilmlarini egallagan yigit muzning qiradi erishini bilmaydimi?", "Shamdek yonib, olamni yoritgini" kabi ajoyib iboralar, misollar va so'z o'yinlari bor, tomoshabinni o'ylantirib qo'yadi.

QO'RQOQ, XOIN VA TELBA

Har qanday millatni tashqi dushmanlar emas, balki o'sha xalqning o'zidan chiqqan sotqin, mehrobiddan chiqqan chayonlari halok etadi. Xoin (Alisher Uzoqov) qavmining go'zal qizini sevir, uning e'tiborini qozonish uchun Bahodirning lashkari safiga kiradi. Biroq Boychechakning e'tiborsizligidan dushman — mo'g'ullar tarafga o'tib ketadi. "Lochinko'z" Bahodirning shu qo'rqqoq, sotqinning qo'lida halok bo'lishi kishida achinish hissiini uyg'otadi. Uning onasi (Shafat Rahmatullayeva) ham o'g'li kabi xoin. U asira Boychechakni kelin qilishni istaydi. Bu yo'lda boshqalarning hayoti unga zig'ircha qiziq emas. Biroq

makkoraligi o'z o'g'lining o'limiga sabab bo'ladi.

SULTON JALOLIDDIN MANGUBERDI

Bor-yo'g'i bir nechta kadrda ko'ringan, lekin mana shu qisqa epizodda film "yuk"ini ko'targan Sulton Jaloliddin Manguberdi obrazini muxlislar olqish bilan qarshi oldi. Birgina ko'rinishda buyuk tarixiy shaxs qiyofasini aks ettirgan aktyor Mehridin Rahmatov, ehtimol, kelajakda Manguberdi haqida film suratga olinsa, bosh qahramon uchun asosiy da'vogar bo'lar.

MUQBIL "HAQQU"

Haqquning yana bir nomi Qaqnus bo'lib, u haqida Navoiy asarlari lug'atida shunday deyilgan:

"Qaqnus — mavhum bir qush, afsonaga ko'ra tumshug'idagi juda ko'p teshiklardan chiqqan ovoz go'yo musiqa bo'lib yangrar emish".

Bu obrazni biz yunon mifologiyasida ham uchramiz: Feniks, tarjimada sehrli qush ma'nosini beradi. Uning ko'rinishi burgutsimon va rangi qizil-tillasi-mon yoxud olov rangda, deb tasavvur qilingan. Aytishlaricha, umrining oxirida u turli xushbo'y o'tinlar bilan o'z uychasini yondirarmish va uning kulidan yangi qaqnus paydo bo'larkan. Misrliklarning tasavvuri bo'yicha, u o'tlarining xushbo'y hididan o'ladi, so'ng esa quyoshda yonib ketadi. Tanasidan Qaqnus bola chiqar emish.

Nega endi Haqqu? Filmida ramziy ma'noga ega shu qushni Muqbil yaxshi ko'radi. Unga atab rasmlar chizadi.

Vaqt o'tib, dushmanga qarshi kurashda o'ziga "Haqqu" nisbatini oladi. Bu bilan sodda, san'atsevar, yog'iylar nazdida o'lgan Muqbil ramziy ma'noda boshqa insonga aylanadi. Vatani uchun jang qiluvchi, otasi orzu qilgan "haqiqiy erkak", Manguberdi aytganidek: "O'tasining munosib o'g'li" bo'lib kurash maydoniga chiqadi.

O'XSHATMAMI YOKI PLAGIAT?

Boychechak va qavmini qutqarish uchun Muqbil shaharga keladi. U yerda savdogarlar tomonidan uyushtirilayotgan gladiatorlar jangida qatnashadi. Haybatli mo'g'ul jangchisi bilan olishuvi esa, hind kino ijodkorlarining "Moxenjodaro" filmidagi bosh rol ijrochisi Ritik Roshanning Bakar va Zakar ismli odamxo'rlar bilan jang sahnasiga o'xshash. Shuningdek, ayni shu epizodda "Sherlok Xolms" kinosi qahramonining jang qilish uslubidagi montaj elementlari, vizualizatsiya qo'shimchalaridan foydalanilgan.

Film yakunida Muqbil zavjasi Boychechak o'g'irlab ketilgan qo'rg'onga bir o'zi bostirib kirib, soqchilarni o'ldirishi "Fors shahzodasi" kartinadagi Dostonning qal'aga yolg'iz bostirib kirishini yodga soladi. Shuningdek, dushmanlar Muqbil va uning qo'shinini

ovozsiz harakatlanadigan sharpalarga qiyoslaydi. Bu esa, yana o'sha kinodagi assasin jangchilarini eslatib yuboradi.

SO'NGSO'Z

Jaloliddin Manguberdi, Chingizxon kabi tarixiy obrazlarni inobatga olmasa, qolgan deyarli barcha qahramonlar to'qima. Asosiysi, o'zbek tomoshabinini ajoyib film premyerasi bilan tabriklaymiz. Xato-kamchiliklar o'z yo'lga. Avvalo, izlanish, mehnat bor. O'tmish haqida tarixiy personajlarsiz, mualliflarning badiiy to'qimalari asosida chiroyli film yaratish qiyin ish.

Tomoshabin kinoni ko'rganida yurt ozodligi uchun jon fido qilgan buyuk ajdodlarimizning shonli kurashlarini fahmlaydi.

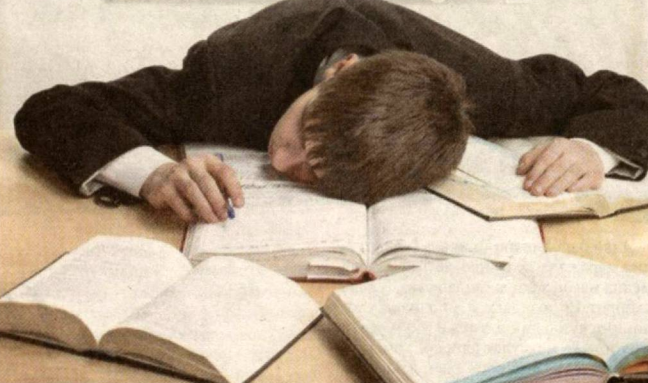
Ijodkorlarning ham maqsadi shu, aslida.

Sherzod MAHMUDOV

KO'NGILDAN KO'CHIRMALAR

Maktabda o'qib yurgan kezlirim o'qituvchim: "Sizlarning yaxshi o'qib, a'lo baho olishingizning o'ziyoq vatanga xizmat qilish — vatanparvarlik", — deb uqtirardi.

Tsh-sh, talaba uxlayapti!

A'lo bahoga o'qidim, deb maqtana olmayman. Keyinchalik o'qishni o'zimcha tushunib, uyda muk tushdim-da, badiiy kitoblarni mutolaa qila boshladim: Said Ahmad, Chingiz Aytmatov, O'tkir Hoshimov, Tog'ay Murod... Ulardan o'rganganlarim talaygina. Ayni dam bu haqda gapirmoqchi emasman. Muhimi, hayotga teran boqib, atrofdagi jamiki mavjudotni kuzatib, uqib-o'rganishim va borini faqat qog'ozga tushirishim kerakligini angladim.

Universitetga kirganimdan so'ng, bu yanada kuchaydi. Keling, sizga undan bir shingil aytib beray.

Yangi do'stlar, o'qituvchilar, boshqacha o'qitish tizimi... O'qishga "start"ni zo'r boshlab oldik: darsga vaqtda kelish, daftar-ruchka taxt, talashib-tortishib javob berishlar, qadrdon bo'lish uchun turli yig'inlar, teatr-u tadbirlarda faol ishtirok etish... Uch oy o'tar-o'tmas esa...

— ...Ustoz, kechiring! Boshqa qaytarilmaydi!

— Bu oltinchi marta kechikib, to'runchi marta uzr so'rashingiz!

— ...Bola, konspektingiz kamroq-ku!

— Xudo xohlasa, yetvolarman...

Auditoriyada ivir-shivir boshlanadi: amallab gapirib vaqtini cho'zinglar, dars oxirlab qoldi, uf-f, qachon tugarkan-a, qornim ochib ketdi, e-ey, yana tadbirmi, bormasak-chi?..

Oxirgi qatorda o'tiraman. Albatta, o'qituvchilar nigohidan qochish uchun emas... Bu yerda o'zimni yaxshi his qilaman, xolos. Kuzataman, barcha o'z ishi bilan ovora: kimdir uxlaydi, boshqasi musiqa eshitadi, yana biri messenjerda, yana kimdir valaqlashib...

Abituriyent paytim bir qiz bilan,

bitta yo'nalishga hujjat topshirgandik. Bilimi yetmadimi yoki omadimi, bilmadim. Xullas, o'qishga kirolmadi. Yaqinda "super kontrakt"dan umidlanib kelibdi. Ammo narxini eshitgach, noiloj ortga qaytdi. "Rosa o'qigim kelyapdi, qimmat ekan! Har yili shunaga — arzimagan ball yet-

may qoladi", — deydi. Etim jimirlab ketdi. Boshimdan o'tgan. O'zim ham ikki ball yetmay "yiqilib", alamimdan "portlab" ketay degandim. O'qiyotgan jo'ralarimga havas qilib, yig'laguday bo'lardim, hatto...

Bu kabi vaziyatlarni solishtiraman-u, o'nga to'laman. Qiziq, talabalik baxtiga muyassar bo'lganlar tinimsiz bilim olish, o'z ustida ishlash o'rni, nega burchalik loqayd, hafsalasiz ekan-a?

O'qituvchi har doim, uni aqalli talaba odam eshitayotgan bo'lsa ham — darsni tushuntiradi. Ota-ona dilbandini birovdan kam qilmay o'stiradi, barcha sharoitlarni yaratib qo'yadi. Yurtimiz tinch, istaganimiz muhayyo. Darslarda foydalanish uchun manbalar ham keragidan ziyoda. Ammo buning qadriga yetyapmizmi?

Hadeb bir-birini jerkish, og'zidan gap chiqmasdanoq — e'tiroz, "intiqib" ko'rishganda — burun jiyirish... Kimga qanday bilmadim-u, bularni ko'rib o'qishga emas, uyimga talpinaman. Chunki uyga borsam men bilan so'rashdigan, dardlarimni eshitib sherik bo'ladigan, meni hech qachon sotmaydigan, ishlarimga jo'r bo'lib, jo'ra bo'ladiganlarim bor.

Orif aka kelajakda qanday rahbar bo'lishim kerakligini, Qoplonbek aka oilaga qanday bosh bo'lib, qiyinchiliklar yuzaga kelganda qanday bardosh berish kerakligini, do'stim Ram Muhammad Tomas esa, haqiqat doim yuzada bo'lib, chuqurlashish kerakmasligini... unuman, hayotda yuksalishni o'rgatishyapti.

Ota-onamdan uzoqdaman, ammo bu ham men uchun bir maktab bo'lyapti. Mayli, ularning hech birini bezovta qilmaylik. Har kim o'ziga ravo ko'rgan ishini qilaversin.

Shunday deymen-u, lekin o'tib ketayotgan umrini behuda sarflayotganlarga achinaman-da.

Eh, mayli, har kim ekanin o'rar. Ha aytgancha, bezovta qilmang, tsh-sh, talaba uxlayapti-ya...

Bunyod ABDULLAYEV

PSIXOLOG MASLAHATI

— Avvallari tikish va to'qish sevimli mashg'ulotim edi. Hozir nimagadir bunga sabrim yetmayapti. Bu tabiiy holatmi?

Gulnoza TESHAYEVA
Sebzor tumani

Savolga psixolog Feruza TOLIPOVA javob beradi:

— Inson yoshi o'tgan sayin qiziqishlari ham o'zgarib borishi tabiiy. Bunga nafaqat yosh, balki mavjud muhit va atrofigizdagi insonlar ham sabab bo'lishi mumkin. Balki, siz yillar davomida faqat o'sha mashg'ulotlarni bajaryaveringiz uchun ko'nglingizga sig'mayotgandir.

O'zingizni boshqa ishlar bilan chalg'iting,

Masalan, kitob o'qish kishini o'zga olamga xayolan sayohat qilishga chorlasa, gullar ekib, ularni o'stirish estetik zavq beradi. Orada to'qish yoki tikish uchun o'zingizga ma'lum vaqtni belgilang.

DILDAGI GAPLAR

Qiyshiq mo'ridan qiyshiq tutun

2001-yili xizmat safari bilan Shahrisabzga borganimda mehmonxonaning yoshi mendan ulug' xizmatchi xodimlari — opalarning menga va men tengi yigitlarga "og'ajon" deb murojaat qilishlari...

2004-yili Buxoroga yo'lim tushgani, yarim kechasi Xorazmga ketayotgan marshrutkadan tushib qolganim, taksichi bir soatlar menga qo'shilib mehmonxonalaridan bo'sh joy so'rab chiqqani, shuncha vaqtigiz ketdi, deb kelishganimizdan ortiqroq pul bermoqchi bo'lsam, qaytargani, to'rtinchi mehmonxonaga meni joylashtirib, keyin xo'shlab ketgani...

Namanganda, Izboskanda, Romitanda el-doshlarim erinmay, qilayotgan ishini qo'yib biz so'ragan manzilni ko'rsatib berganlari...

1993-yili Urgutning G'o's qishlog'iga to'yga borganimda, ko'chada duch kelgan qizlar, ayollarning ibo bilan ro'molini yuziga torganlaridan hayratlanganlarimiz...

Marg'ilonda ham deyarli barcha ayol-qizlarning ro'mol o'rab yurishlaridan to'q'ing'anim...

2010-yili xizmat safari bilan Surxondaryoga borib, kechqurun Denovdan Termizga qaytayotganda Jarqo'rg'onda yashaydigan uka-jo'ranga telefon qilganimda u uyga keling, deb qo'ymagani, borolmaganim, ertasiq kechga u men turgan mehmonxonaga bir dasturxon tandirkabob ko'tarib kirib kelgani (daraginimni eshitgandayoq bir qo'yni dumalatgan ekan otasi)...

Nukusda mezonlarning suvimiz sizga bo'lmaydi, deb faqat men uchun mineral suv keltirganlari...

Xorazmga necha bor borgan bo'lsam ham biron marta mehmonxonada tunamaganim (xorazmlik jo'ralarim "Biz turganda... uyat

bo'ladi," deb qo'ymasliklari)...

Sirdayolik hamkasbimiz necha marta mehmon bo'lsak, har safar Toshkent viloyati chegarasigacha kelib, so'ng xayrlashganlari...

Jizzaxda bir tashkilot qorovuli bilan bir soat adabiyot haqida gurgunlashganlarim...

Uchquduqning Qoqpatos qishlog'ida maktab o'quvchilarining ko'zida chuqur havas, ishtiyoqni ko'rganlarim hech esimdian chiqmasligi...

Farg'onalik qishloq muallimining klassik adabiyot talqinlarini gazetada chop etganlarimiz esimga tushib ketdi. Nyu-York, Parij-u Londonlarga borib-kelib yuradigan, biroq afidan O'zbekistonimizni hali yaxshi bilmaydigan ism-sharifi o'zbekcha bir blogger: "o'zbeklar nyuanslarni yaxshi tushunmaydi", deb yuborganida bepisandlik bilan...

Husan KARVONLI

MUASSIS

O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI
MARKAZIY KENGASHI

Gazeta O'zbekiston Matbuot va
axborot agentligida 2017-yil
2-avgustda № 0242 raqami bilan qayta
to'xyatdan o'tgan.

BOSH MUHARRIR

Faxriddin KARIMOV

TAHRIR HAY'ATI

Mansur Bekmurodov, Begmat Ochilov, Madamin Safarov, Azim Mirzajonov,
Mehrinov Abbasova, Ra'no Shodiyeva, Shodmonqul Salomov,
Irina Kochergina — bosh muharrir o'rinbosari ("Молодежь Узбекистана"),
Javlon Vafoyev — mas'ul kotib ("Yoshlar ovozi"),
Yelena Kalinina — mas'ul kotib ("Молодежь Узбекистана")

Navbatchi

Hasan
USMONOV

Dizayner

Xurshid
ABDULLAYEV

Tahririyat manzili: 100083, Toshkent,

Matbuotchilar ko'chasi, 32

Telefonlar: (71) 150-22-74,

(71) 233-95-97

(71) 233-79-69 (faks)

Saytga o'tish uchun
QR-kodni telefoningiz orqali
skaner qiling

"Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi

bosmaxonasida, A-2 formatda chop etildi.

Hajmi — 2 bosma tabaq

Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Indekslar: 203, 3203

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma G-313

Adadi — 22323

Bosishga topshirish vaqti — 21.00

Topshirildi — 00.30

O'za yakuni — 00.00

Gazeta materiallari tahririyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi.